

Результати свідчать, що в умовах північного Степу врожайність бобів на варіантах краплинного зрошення складає 5,03—5,25 т/га, а без зрошення – 2,26—2,35 т/га. Приріст врожайності від застосування краплинного зрошення дорівнює 2,68—2,99 т/га або 114—132%.

Роль сої як попередника у зрошуваній сівозміні засвідчує врожайність плодів перцю солодкого. У варіанті 1 (попередник – буряк цукровий) врожайність зафіксовано на рівні 42,1 т/га, у варіанті 2 (попередник – соя) – 54,0 т/га.

З огляду на те, що соя є високоліквідною, цінною бобовою агро меліоративною культурою, вирощування її на краплинному зрошенні у спеціалізованих овочевих сівозмінах повинно стати обов'язковим елементом сучасних агротехнологій.

УДК: 633.11:633.34:631.51 (477.7)

© 2012

О. А. Коваленко, кандидат сільськогосподарських наук

М. М. Корхова

Миколаївський державний аграрний університет

ЧОРНИЙ ПАР І СОЯ, ЯК ПОПЕРЕДНИКИ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В УМОВАХ ПІВНІЧНОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

Ключові слова: чорний пар, соя, попередники, пшениця озима, сорти, середньорослі, напівкарлики, урожайність.

У даний час спостерігається швидке розширення посівних площ такої високобілкової, кормової і олійної культури, як соя. При вирощуванні ранньостиглих і середньоранніх сортів цієї культури і за умови своєчасної і якісної підготовки ґрунту під сівбу озимих, є всі можливості накопичення достатньої кількості вологи для отримання повноцінних сходів озимих та зменшення використання азотних добрив майже вдвічі. Тому дослідження та порівняння таких попередників під пшеницю озиму, як чорний пар і соя є дуже актуальними.

Метою роботи було дослідити вплив попередників чорного пару і сої на урожайність різних сортів пшениці озимої м'якої в умовах Степу України. Дослідження проводилися в 2004/05 і 2005/06 роках на Первомайській державній сортодослідній станції, яка розташована

в зоні північного Степу України (Миколаївська область). Упродовж вегетаційного періоду всі дослідження, спостереження, обліки та аналізи здійснювали за Методикою державного сорто випробування сільськогосподарських культур. Матеріалом для досліду були 30 сортів пшениці озимої м'якої, висіяні по двох попередниках — чорний пар і соя, в 2 блоки — напівкарликові і середньорослі.

Результати досліджень показали, що найбільшими показниками урожайності культури блоку середньорослих, по паровому попереднику відмічались сорти Зразкова (7,12 т/га) і Землячка одеська (7,03 т/га), по попереднику соя – Снігурка (7,04 т/га) та Скарбниця (7,02 т/га). У таких сортів, як Подолянка і Батько за роки випробувань врожайність за попередниками майже не відрізнялася і становила 6,72 і 6,77 т/га відповідно, як по пару, так і по сої. Найвищий урожай зібраний в 2005 році по паровому попереднику у таких сортів: Краснодарська 99 – 9,76 т/га і Золотоколоса – 9,14 т/га. Менш врожайними по попереднику чорний пар виявилися сорти Кольчуга, Зимоярка, Тарасівська остиста, урожайність яких за 2 роки формувалася на рівні 5,52, 5,79 і 5,89 т/га відповідно. Сорти Оксана, Снігурка, Господиня, Росинка Тарасівська, Кольчуга, Трипільська, Комплімент формують більш високий урожай по попереднику соя, а на сорти Батько, Подолянка, Землячка одеська, Ніконія, Пивна вплив попередників менш вагомий.

УК 636.086.25:637.35(477.42)

© 2012

В. І. Ратошнюк, кандидат сільськогосподарських наук
Інститут сільського господарства Полісся НААН

ЛЮПИН ВУЗЬКОЛИСТИЙ - ЦІННА КОРМОВА КУЛЬТУРА ПРИ ВИРОЩУВАННІ НА ЗЕРНОФУРАЖ

Ключові слова: люпин вузьколистий, зернофураж, сумісні посіви.

Вирощування люпину вузьколистого на органічне добриво для покращання родючості сільськогосподарських угідь – це один з напрямків народногосподарського використання даної культури. Крім

цього, люпин вузьколистий кормового напрямку можна вирощувати на кормові цілі з метою покращення раціонів годівлі великої рогатої худоби та свиней.

У зв'язку з цим, Інститут сільського господарства Полісся НААН проводив дослідження, метою яких було визначення продуктивності та вмісту поживних речовин у бобово-злакових травосумішках при вирощуванні на зернофураж. До складу однорічних кормових сумішок входив овес, яре тритикале, люпин вузьколистий, пелюшка, вика яра.

У результаті проведених досліджень за 2008—2010 роки встановлено, що найбільшу урожайність зернової маси, що коливалась в межах 34,2—36,7 ц/га забезпечили варіанти з посівом трикомпонентної сумішки, до складу якої входив овес (100 кг) + люпин (80 кг) + пелюшка (77 кг) та чотирикомпонентної, що складалась з вівса (100 кг) + люпину (80 кг) + пелюшки (77 кг) + вики ярої (35 кг). Завдяки тому, що до складу кормових сумішок входили високобілкові бобові компоненти, вихід продукції в кормових одиницях та вихід кормо-протеїнових одиниць з 1 га угідь на даних варіантах виявився найбільшим і становив 38,3—41,0 ц/га та 1943,9—2082,4 кормо-протеїнових од./га відповідно.

Урожайність зернофуражу на інших варіантах досліджень, в основному коливалась в межах 24,3—33,6 ц/га. Найнижче її значення мав варіант з посівом люпину в чистому вигляді (24,3 ц/га).

Проводячи аналіз економічної ефективності вирощування бобово-злакових сумішок на зернофураж бачимо, що найбільшу рентабельність виробництва 92 % при чистому доході 3031,1 грн./га показав варіант сумішки люпину вузьколистого з вівсом, пелюшкою та викою ярою.

На цьому ж варіанті спостерігається найбільший вихід продукції в кормових одиницях – 41,0 к. од. ц/га та найбільші затрати і вартість продукції при вирощуванні цих культур. Найменша рентабельність 35% відмічена в одновидовому посіві люпину вузьколистого.

За результатами досліджень встановлено, що в зоні Полісся України при вирощуванні бобово-злакових сумішок на зернофураж, можна отримати корм з кращими зоотехнічними показниками якості та рекомендувати господарствам з розвинутим тваринництвом поступово переходити до їх вирощування, що покращить не тільки поживну цінність раціонів, але й підвищить родючість ґрунтів.

нту становить 15,7 млн т., соєвого шроту – 27,9 млн т., на суму 19,2 млрд доларів. Імпортується також соєва олія та соєвий соус на суму 1,4 млрд доларів. Разом на імпорт сої і соєвих продуктів витрачається досить значна сума – 20,6 млрд доларів. Основна кількість сої та соєвого шроту, що експортується, використовується країнами Європейського союзу.

Гривня банкнота (миліонів)

поборює
всіх
Імператор

00-20-20-20

ЗМІСТ

Бабич А. О., Бабич-Побережна А. А. Розвиток виробництва сої для розв'язання проблеми білка і азотних запасів ґрунту	4
Коник Г. С., Байструк-Глодан Л. З. Створення та вивчення вихідного матеріалу багаторічних трав у Передкарпатті.....	6
Чернуський В. В. Закономірності векторно-градієнтного добору при створенні сортів пелюшки різних напрямів господарського використання	8
Ала А. Я. Спонтанная горизонтальная трансформация генів в селекції сої (новая парадигма)	9
Хорсун І. А. Успадкування вмісту білка та жиру в насінні сої	11
Колісник І. В., Барилко М. Г., Колісник А. В. Наявний генофонд ярої вики та перспективи селекційного використання зразків колекції ПДСГДС імені М. І. Вавілова	13
Оборская Ю. В., Ран О. П., Ефимова Г. П. Состояние современного семеноводства сои в Приамурье	14
Бугайов В. В. Життєздатність насіння деяких видів злакових багаторічних трав при їх зберіганні	15
Паштецький В. С., Пташник О. П., Дідович С. В. Ефективність новітньої системи насінництва нуту в зоні Степу України	16
Цуркан Н. В. Сучасний стан виробництва багаторічних трав в Україні	
Носкова О. Ю., Новицький Г. І., Сторчак М. В. Екоагротехнологія насінневої люцерни при веденні органічного землеробства	17
Телекало Н. В. Формування індивідуальної продуктивності та урожаю зерна гороху залежно від впливу інокуляції та позакореневих підживлень	20
Білик О. Ю. Формування урожайності детермінантних сортів гороху залежно від інокуляції в умовах правобережного Лісостепу	21
Синеговская В. Т., Гайдученко А. Н., Толмачев М. В. Сортвые технологии возделывания сои на Дальнем Востоке России.....	22
Бегун С. А., Якименко М. В. Коллекция эффективных штаммов клубеньковых бактерий сои Всероссийского научно-исследовательского института сои РАСХН	23
Бахмат М. І., Бахмат О. М. Формування сортової врожайності сої в умовах Лісостепу західного	25
Шатковський А. П. До питання краплинного зрошення сої в інтенсивній овочевій сівозміні.....	26
Коваленко О. А., Корхова М. М. Чорний пар і соя, як попередники пшениці озимої в умовах північного Степу України	27
Ратошшок В. І. Люпин вузьколистий – цінна кормова культура при вирощуванні на зернофураж	28

Наукове видання

«КОРМИ І КОРМОВИЙ БЛОК»

Тези доповідей VI міжнародної
наукової конференції

Редактор Леонід Гулько

Редакційна колегія:
Інститут кормів та сільського
господарства Поділля НААН

21100 м. Вінниця, пр-кт Юності, 16,
тел. (0432) 46-41-16

Здано до складання 15. 06. 2012 р.
Підписано до друку 19. 06. 2012 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Друк різнографічний. Умовн. друк. арк. 3,72
Замовлення № 188 . Наклад 100 прим.

*Виготовлювач ФОП Данилюк В.Г.
м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 145
тел.: (0432) 43-51-39, 65-80-80
E-mail: dilo_yd@mail.ru
Свідоцтво суб'єкта видавничої
справи ДК № 3510 від 25.06.2009 р.*